

Onmisbaar naslagwerk

Jacques de Bruyne, met medewerking van Lieve Behiels. (2013). *Nieuwe Spaanse grammatica*. Gent: Academia Press. Isbn 978 90 382 2171 7, € 60, 810 blz.

Regelmatig kom ik in werkstukken van studenten de constructie *cuál + zelfstandig naamwoord* tegen, zoals ‘¿Cuál libro?’ Fout, zo vond ik tot nu toe altijd. Het moet zijn ‘¿Qué libro?’ Of, formeler: ‘¿Cuál de los libros?’ Na het lezen van Jacques de Bruynes monumentale grammatica van het Spaans besef ik dat mijn oordeel te stellig is. In Spaans-Amerika is de constructie *cuál + zelfstandig naamwoord* eerder regel dan uitzondering, terwijl zij bovendien ook in Spanje voorkomt. Moet ik ‘¿Cuál libro?’ dus voortaan goed rekenen? Niet als een leerling of student het Spaans van Spanje aan het leren is, zou ik zeggen. Dan is hij gebaat bij eenduidige regels. Maar als hij deze constructie in een scriptie zou gebruiken, weet ik nog zo zeker niet of ik hem zou aanstrepen als fout.

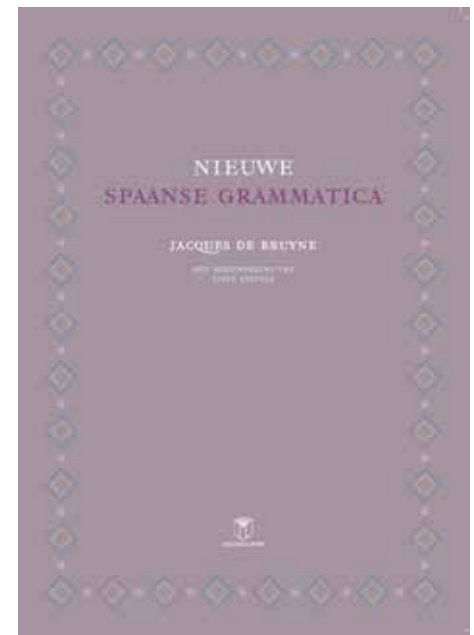
Dit voorbeeld maakt een paar dingen duidelijk. In de eerste plaats dat het boek van De Bruyne niet alleen de grammatica van het Spaans van Spanje in kaart brengt, maar ook die van het Spaans van Amerika. In de tweede plaats dat deze grammatica niet normatief is, maar beschrijvend. En in de derde plaats dat de schrijver – lid van de Real Academia de la Lengua – een grondig en genuanceerd beeld geeft van het hedendaagse Spaans.

Tekenend voor De Bruynes genuanceerde visie (en kennis!) is zijn gebruik van voorzichtige formuleringen als ‘het ziet ernaar uit dat *tornarse + adjectief* hoofdzakelijk wordt gebruikt in verband met personen (...)’. Met dit soort slagen om de arm maakt hij het de gebruiker

die zekerheid wil niet gemakkelijk. Maar hij maakt impliciet wel iets duidelijk dat elke gevorderde taalgebruiker zich zou moeten realiseren: dat een grammatica geen reeks vaststaande formules of regels is, maar een per definitie onvolledige poging om dat veelvormige en veranderlijke fenomeen dat taalgebruik heet in kaart te brengen.

Alleen al vanwege de enorme omvang – meer dan achthonderd pagina’s – kent Jacques de Bruynes *Nieuwe Spaanse grammatica* zijn gelijke niet in het Nederlandstalige taalgebied. In Spanje is er wat dit betreft natuurlijk wel concurrentie, maar het grote voordeel van deze gebruiksgrammatica is dat alles wordt uitgelegd in contrast met het Nederlands. Er is daarom veel aandacht voor problemen waar Nederlandstaligen die Spaans leren mee worstelen, zoals het verschil tussen *ser* en *estar*, het verschil tussen de *pretérito* en de *imperfecto* en de lastige vertaling van werkwoorden als *worden*, *moeten* en *laten*. Mooi is ook dat vele tientallen pagina’s zijn ingeruimd voor een onderwerp dat er in gebruiksgrammatica’s (en wellicht ook in het onderwijs) doorgaans ten onrechte nogal bekaaid vanaf komt: het gebruik van de voorzetsels.

Deze gebruiksgrammatica verdient deze naam niet alleen dubbel en dwars vanwege de enorme omvang, de alomvattendheid, de contrastieve opzet en de genuanceerdheid, maar ook vanwege de duizenden voorbeelden waarmee de (overigens zeer leesbare) uitleg wordt toegelicht en geïllustreerd. Elk onderwerp en deelonderwerp gaat vergezeld van voorbeelden die veelal afkomstig zijn uit recente romans uit Spanje en Spaans-Amerika en uit artikelen uit diverse kranten en tijdschriften. De enige kanttekening die je bij deze laatste categorie – de kranten en tijdschriften – zou kunnen

plaatsen is dat Spaans-Amerika hier (vrijwel) niet is vertegenwoordigd.

Deze grammatica is niet alleen een fundamenteel naslagwerk voor Nederlandstalige hispanisten in hun hoedanigheid van docenten, maar ook in hun hoedanigheid van taalgebruikers van het Spaans. Er valt, met andere woorden, veel te leren in dit boek, waarin je tijdens het grasduinen veel dingen tegenkomt waarvan je opkijkt of die je aan het denken zetten. Neemt u maar eens de volgende proef op de som: hoe zeg je ‘Ze stelde haar verloofde voor aan haar ouders’ in het Spaans? Ik durf te wedden dat u op zijn minst twijfelt. En het zou me niet verbazen als uw vertaling niet helemaal overeenkomt met de Spaanse versie, die is te vinden op pagina 380.

Nieuwe Spaanse grammatica is voor elke docent Spaans niet alleen een onmisbaar overzicht en naslagwerk, maar ook een verslavende grabbelton. ■

Maarten Steenmeijer

Maarten Steenmeijer is hoogleraar Spaanse Taal en Cultuur aan de Radboud Universiteit Nijmegen.